

GENERATIE 2030

FINISH

RECHT OP VRIJE TIJD

Waar gaan we voor?

Programma

▣ Inleiding door Susan Lagaert (JOP)

▣ Denkoefening

- ▣ Opwarmertje
- ▣ Toekomstbeelden
- ▣ Transitiepaden

PERSPECTIEF
KINDEREN
EN
JONGEREN

SAMENWERKING
BELEIDS-
DOMEINEN

RECHT OP VRIJE TIJD

K&J
GEVEN HUN
VRIJE TIJD
ZELF VORM

// Meer vrijetijdskansen voor meer
kinderen en jongeren.

P
PARKING

3 toekomstbeelden

PERSPECTIEF
KINDEREN
EN
JONGEREN

K&J
GEVEN HUN
VRIJE TIJD
ZELF VORM

SAMENWERKING
BELEIDS-
DOMEINEN

Jeugdonderzoeksplatform

Vlaanderen
verbeelding werkt

GENERATIE 2030

het recht op vrije tijd – een stand van zaken

7 juni 2022

UNIVERSITEIT
GENT

VUB

KU LEUVEN

Jeugdonderzoeksplatform (JOP)

- Interuniversitaire en –disciplinaire samenwerking sinds 2003
- Gefinancierd door Departement CJM
- Drie opdrachten
  - Inventarisatie Vlaams jeugdonderzoek
  - Internationale dimensie: EKCYP & Youth Wiki
  - Monitoren van de leefwereld van jongeren in Vlaanderen
    - “Staat van de Jeugd”, art. 6 van het Decreet van 20/01/2012 houdende een vernieuwd jeugd- en kinderrechtenbeleid

[Als start ...]

Noteer tijdens de presentatie
één feit, cijfer, uitspraak, ...
die je aan het denken zet
rond het recht op vrije tijd van de volgende generatie
kinderen en jongeren...

Wat is het “recht op vrije tijd”?

■ Artikel 31 - VN-kinderrechtenverdrag

- ... erkennen het recht van het kind op **rust** en **vrije tijd**, op deelname aan **spel** en **recreatieve bezigheden** passend bij de leeftijd van het kind, en op vrije deelname aan het **culturele en artistieke leven**.
- ... eerbiedigen het recht van het kind volledig deel te nemen aan het culturele en artistieke leven, **bevorderen** de verwezenlijking van dit recht, en stimuleren het bieden van passende en **voor ieder gelijke kansen** op culturele, artistieke en recreatieve bezigheden en vrijetijdsbesteding.

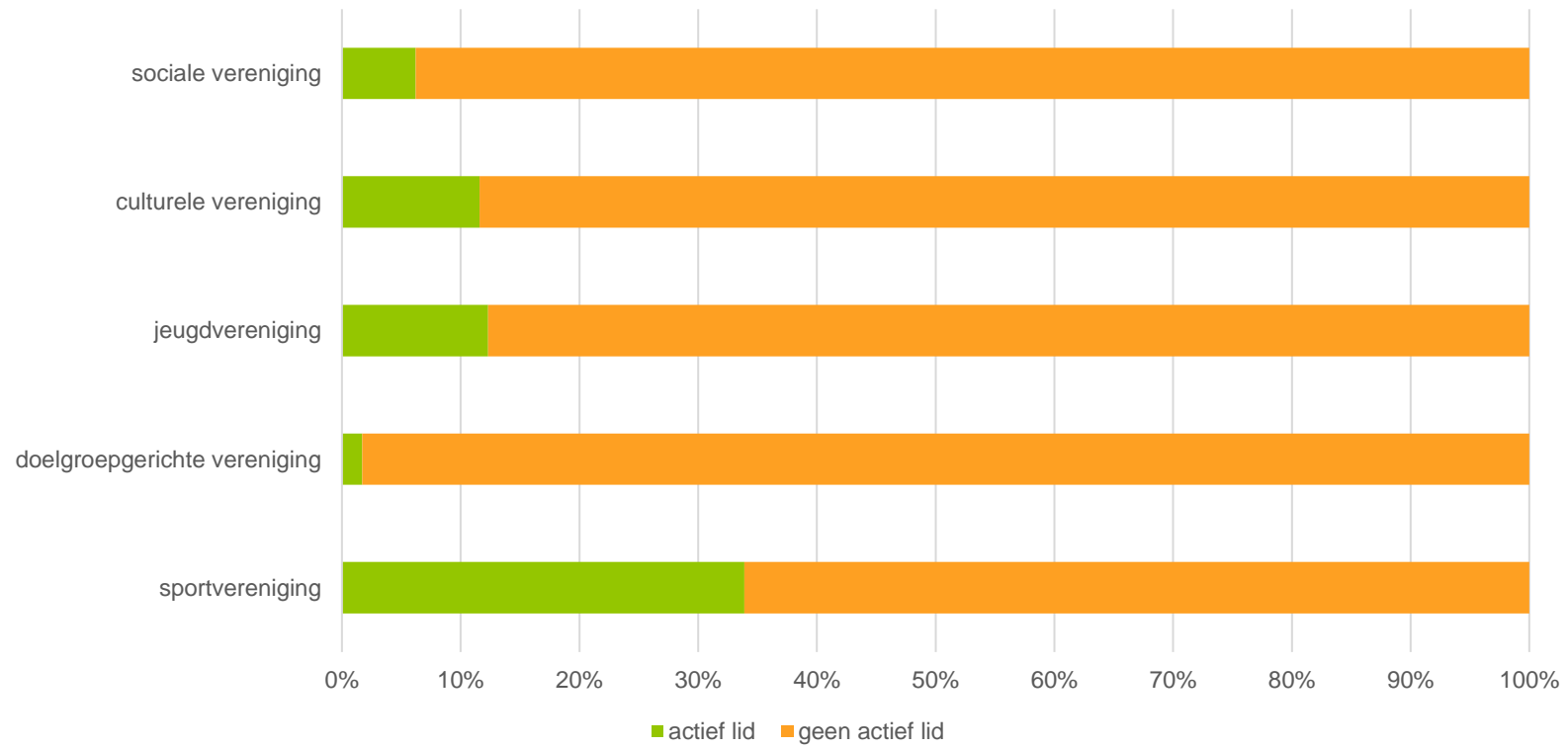
armoede
voldoende ruimte
veilig
voor alle kinderen
vrije tijd
rust
toegankelijk
ongeacht hun situatie
met een handicap

Stand van zaken “recht op vrije tijd” bij Vlaamse en Brusselse jongeren

- Bij een stand van zaken rond het **“recht op vrije tijd” bij Vlaamse en Brusselse jongeren** is het dus belangrijk om in te gaan op ...
  - Deelname aan formeel georganiseerde vrije tijd en niet-georganiseerde vrije tijd
  - Ongelijke toegang tot vrijetijdskansen en jongeren wiens recht op vrije tijd onder druk staat
  - Maar ook op: wat betekent vrije tijd voor jongeren? Hoe ervaren ze die vrije tijd?

Formeel georganiseerde vrije tijd

Actief lidmaatschap verenigingen (14-25 jaar)

Formeel georganiseerde vrije tijd

- Bijna 6 op 10 is actief of organiserend lid van een vereniging
  - Sport (bijna 4 op 10), jeugdbeweging (ong. 1 op 7), vereniging voor kunstbeoefening (bijna 1 op 10)
  - Spill-over effect: ong. een kwart van de jongeren dat actief participeert, zit in twee of meer verenigingen
- Sport is meest populair
- Binnen de jeugdverenigingen zijn jeugdbewegingen meest populair

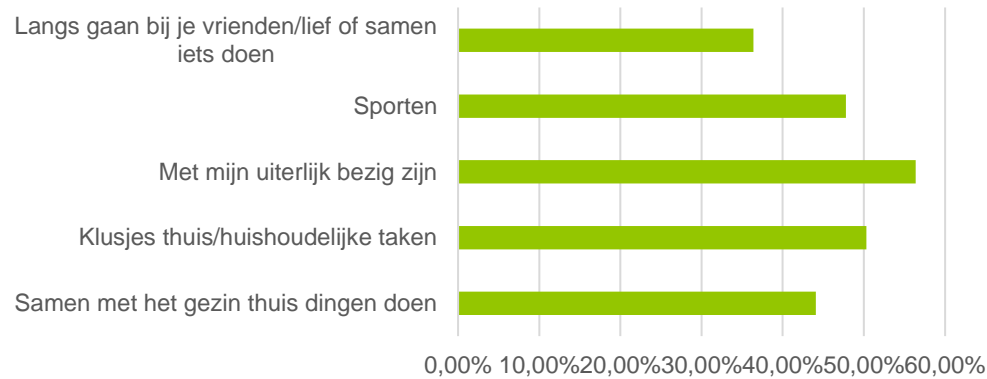
Bron: JOP-postmonitor, 14-25 jaar, 2018;
Tourne, J., & Bradt, L. (2019). Georganiseerde en ongeorganiseerde vrijetijdsbesteding van kinderen en jongeren. In L. Bradt, S. Pleysier, J. Put, J. Siongers, & B. Spruyt (Eds.), Jongeren in cijfers en letters 4 (pp. 205–227). Leuven: Acco.

Formeel georganiseerde vrije tijd

- Trends
  - “*Not bowling alone*”: geen grote terugval in deelname in verenigingsleven
  - Sportverenigingen bereiken een groter percentage van de jongeren (ooit lid), maar het aantal actieve deelnemers daalt licht tegenover de vorige meting
  - Jeugdbewegingen: stagneert tegenover vorige meting
  - Cultuurverenigingen: iets gestegen in populariteit tegenover vorige meting

- Maar,
  - 45% is niet actief in georganiseerde vrijetijdsparticipatie
  - → waarom participeren sommige jongeren niet (meer)?
  - → wie zijn die niet-participerende jongeren? (*volgt later ☺*)

- En, hoe zit het dan met niet-georganiseerde vrijetijdsparticipatie?

Niet-georganiseerde vrije tijd

Wat doen jongeren meerdere keren per week of dagelijks? (%)

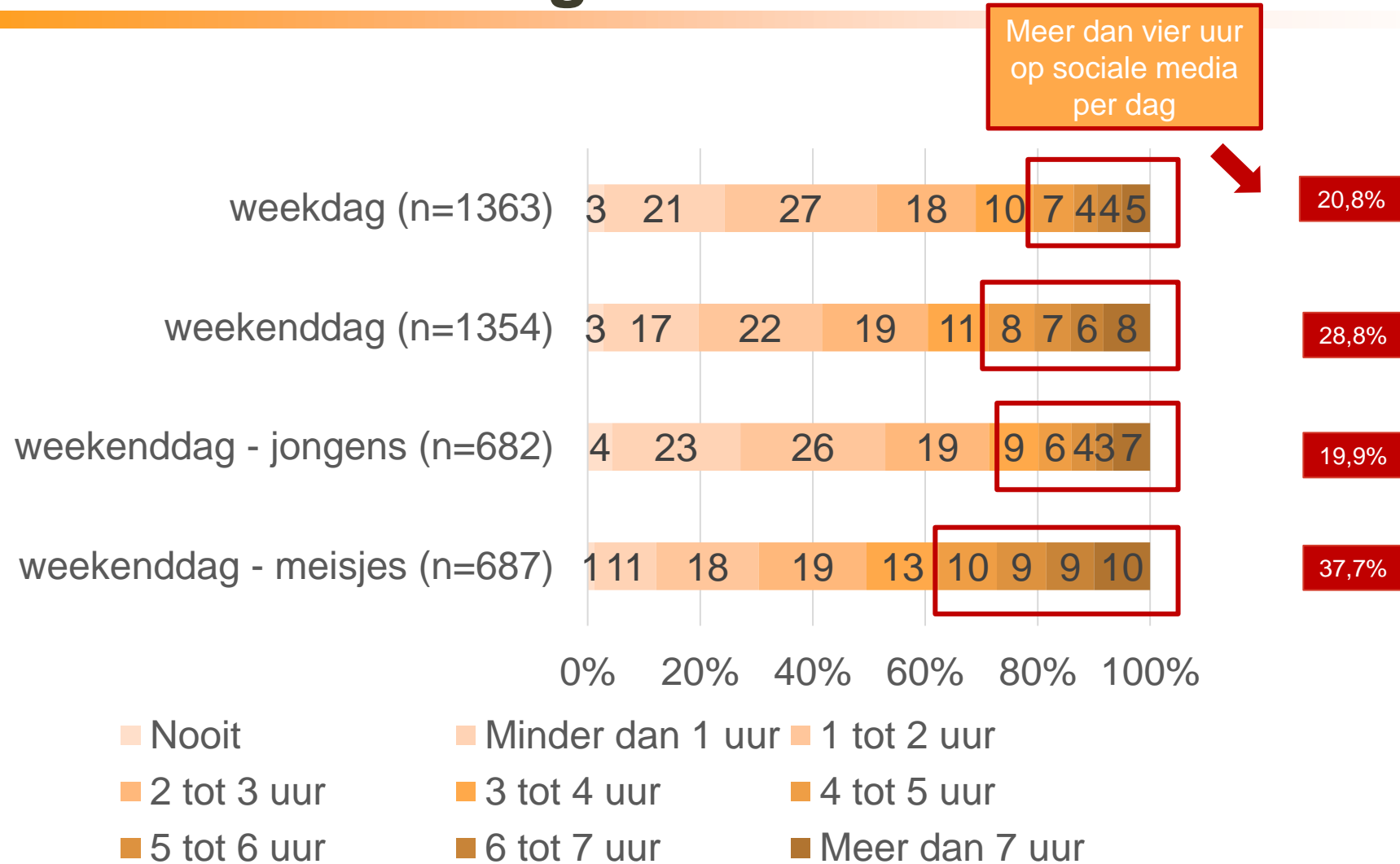

7,4% van 14 tot 25-jarigen gamet 6u of vaker op een gemiddelde weekenddag

Wat doen jongeren nooit? (%)

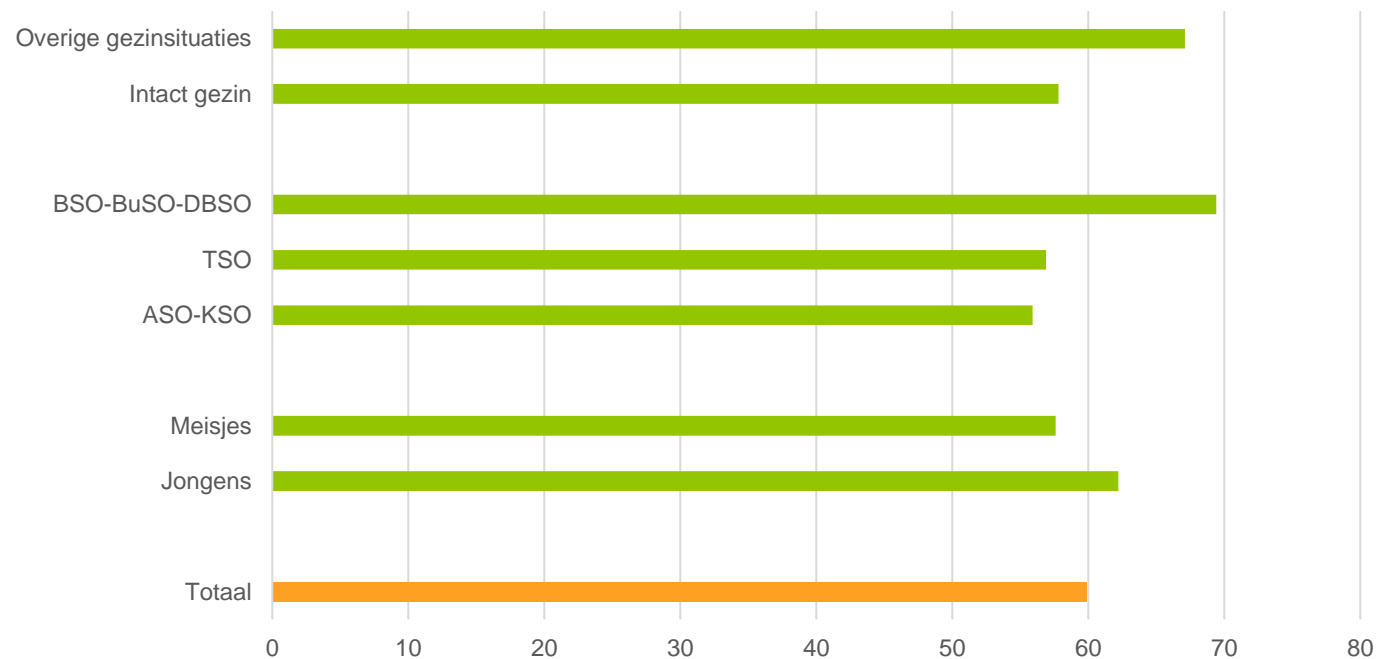

Sociale mediagebruik

Vrije tijd in de publieke ruimte

% van de jongeren dat min. één keer per maand 'vrienden ontmoet in de publieke ruimte' (15-17 jarigen)

Als intermezzo ...

WIE PARTICIPEERT HET MEEEST?

Wie participeert het meest?

Actief lid van een sportvereniging of sportclub

- Jongeren waarvan **beide ouders van Belgische afkomst** zijn
- Jongeren waarvan **minstens één ouder niet van Belgische afkomst** is

Wie participeert het meest?

Actief lid van een sportvereniging of sportclub

- Jongeren waarvan **beide ouders van Belgische afkomst** zijn
- Jongeren waarvan **minstens één ouder niet van Belgische afkomst** is

Wie participeert het meest?

Deelname aan culturele uitstappen, cultuurbezoek (vb. naar toneel, theater, museum, boekvoordracht,... gaan)

- Jongeren die opgroeien in een gezin dat **gemakkelijk** toekomt met het gezinsinkomen
- Jongeren die opgroeien in een gezin dat **moeilijk** toekomt met het gezinsinkomen

Wie participeert het meest?

Deelname aan culturele uitstappen, cultuurbezoek (vb. naar toneel, theater, museum, boekvoordracht,... gaan)

- Jongeren die opgroeien in een gezin dat **gemakkelijk** toekomt met het gezinsinkomen
- Jongeren die opgroeien in een gezin dat **moeilijk** toekomt met het gezinsinkomen

Wie participeert het meest?

Samen met het gezin vrijetijdsactiviteiten doen buitenshuis (wandelen, naar de film, samen sporten, uit eten gaan, naar een pretpark...)

- Jongeren die opgroeien in een intact gezin, waarbij **mama en papa samenwonen**
- Jongeren wiens ouders **niet (langer) samenwonen**

Wie participeert het meest?

Samen met het gezin vrijetijdsactiviteiten doen buitenshuis (wandelen, naar de film, samen sporten, uit eten gaan, naar een pretpark...)

- Jongeren die opgroeien in een intact gezin, waarbij **mama en papa samenwonen**
- Jongeren wiens ouders **niet (langer) samenwonen**

[Ongelijkheden]

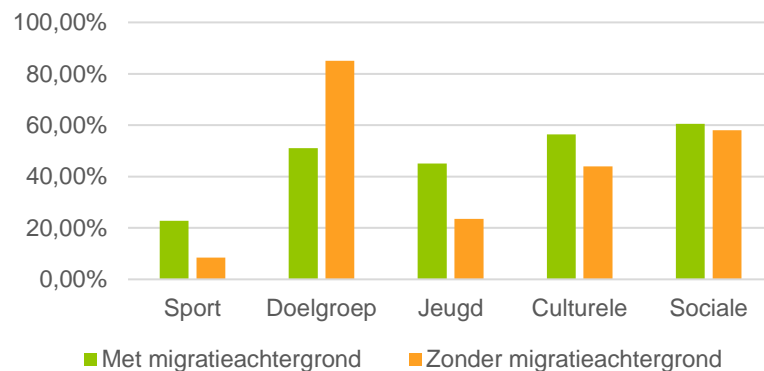
Jammer genoeg zijn de antwoorden bijzonder voorspelbaar ...

- **Vrije tijd is niet vrij van sociale ongelijkheid**
- Jongeren die kwetsbaar zijn op andere domeinen zijn dat over het algemeen ook op vlak van vrije tijd

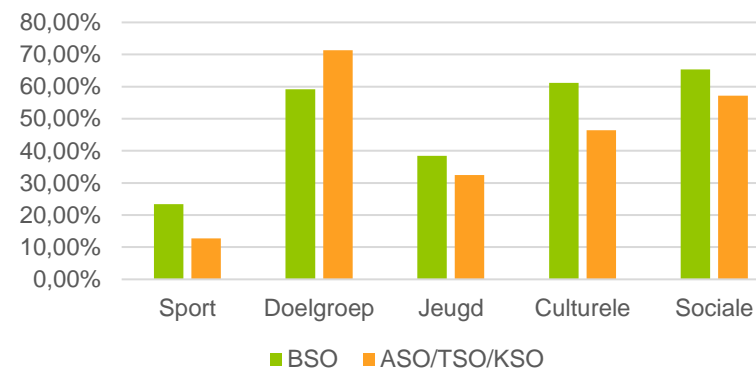

Ter illustratie: ongelijkheid in formeel georganiseerde vrije tijd

Verschillen naar migratieachtergrond

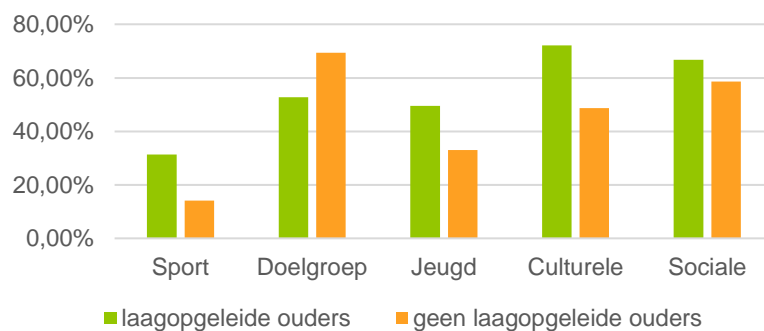

Verschillen naar onderwijsvorm

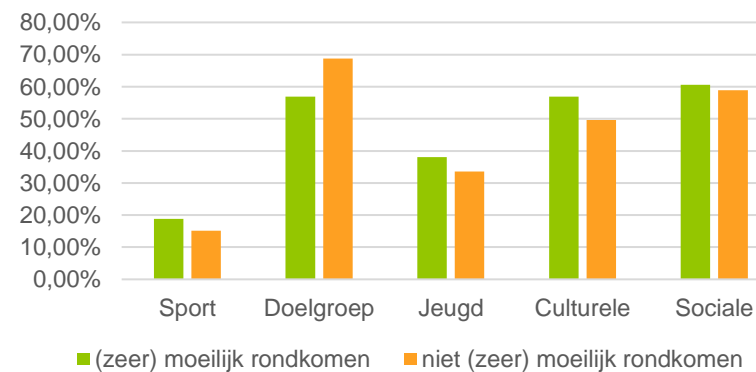

Wie nam nooit deel?

Verschillen naar opleidingsniveau
ouders

Verschillen naar subjectief inkomen

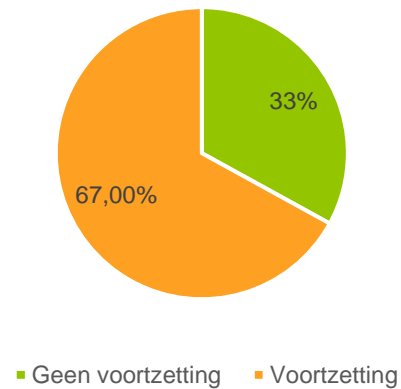
Voor wie komt het recht op vrije tijd in het gedrang?

Kinderen en jongeren ...

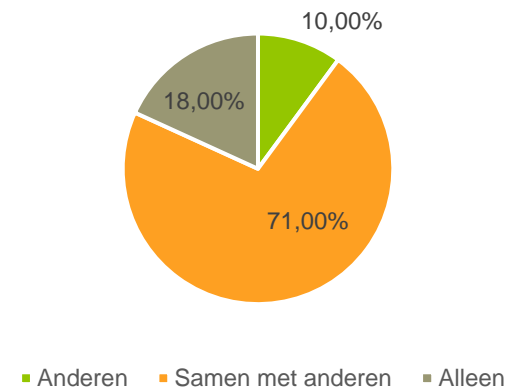
- Met een handicap
- In de jeugdhulp
- In een institutionele setting (bv. jongeren in een asielcentrum)
- In kansarmoede
- ...

[Ter illustratie]

Voortzetting van vrijetijdsactiviteiten wanneer jongeren verhuizen naar een residentiële voorziening

Beslissingsproces van jongeren in voorzieningen over hun vrijetijdsbesteding

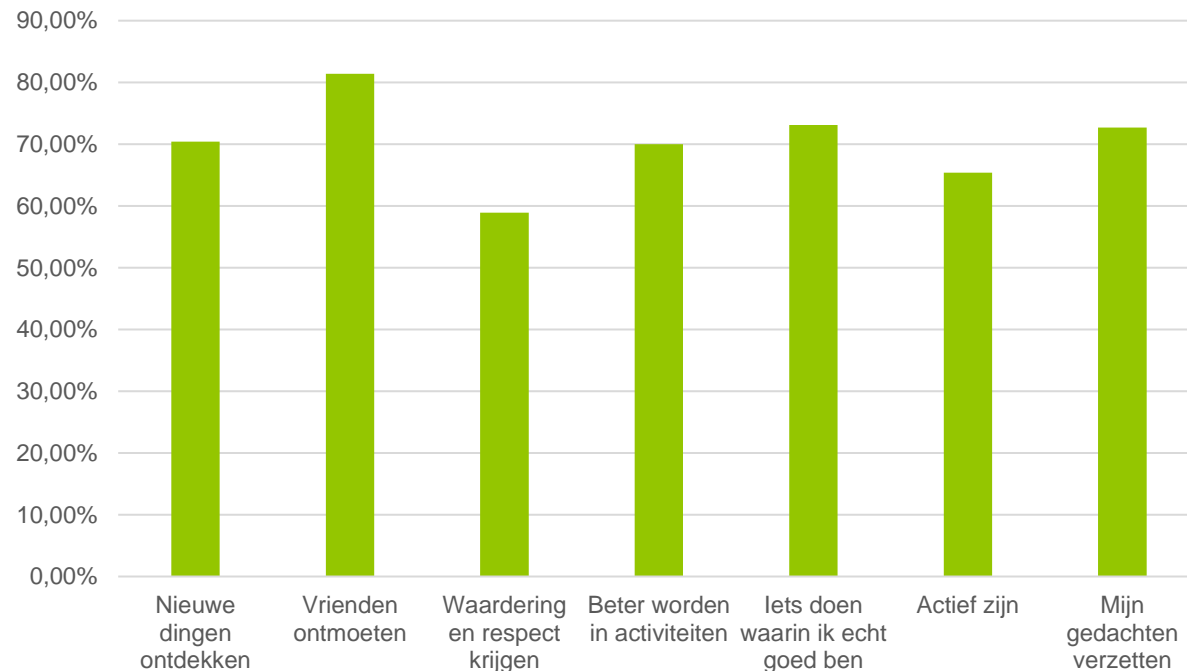

Naar de essentie: wat is vrije tijd?

- Vrije tijd als doel of als middel?
  - Instrumentalisatie van vrije tijd
    - Vanuit beleidsinstanties
    - Door de ouders
  - ↔ maar vinden jongeren dit zelf ook belangrijk?

Wat vinden jongeren zelf belangrijk?

In mijn vrije tijd wil ik vooral... (% jongeren (helemaal) akkoord)

Bron: Van der Eecken, A., & Bradt, L. (2019). De betekenis die jongeren geven aan hun vrijetijdsactiviteiten. In L. Bradt, S. Pleysier, J. Put, J. Siongers, & B. Spruyt (Eds.), Jongeren in cijfers en letters 4 : bevindingen uit de JOP-monitor 4, de JOP-kindmonitor en de JOP-schoolmonitor 2 (pp. 229–250). Leuven: Acco.

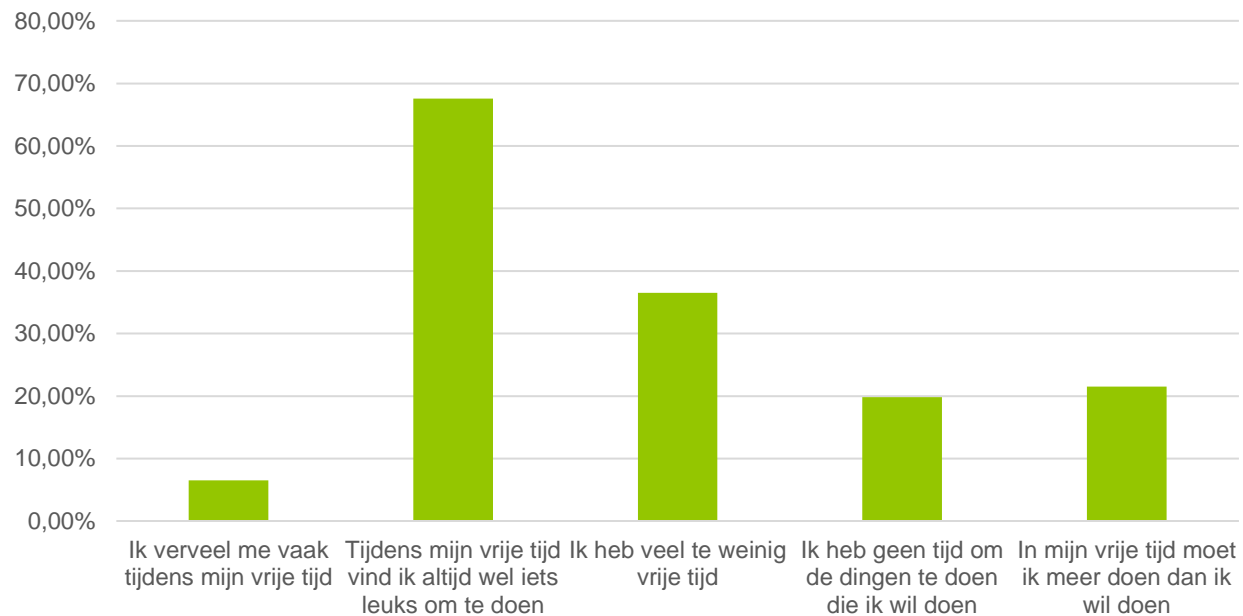
Jongeren hechten het minste belang aan “alleen zijn” en “iets bijleren” in hun vrije tijd

Bron: JOP-postmonitor, 14-25 jaar, 2018

Ervaringen van jongeren?

TIP: Hoofdstuk rond tijdsdruk bij jongeren in het JOP-boek in druk: " 't is wel geweest: onderzoek en praktijk over jongeren onder druk"

Tijd voor vrije tijd en verveling (% jongeren (helemaal akkoord))

72,7%
is (heel) tevreden met vrijetijdsbesteding

Naar de essentie: wat is vrije tijd?

- Definitie en invulling van wat “goede vrije tijd” is in beleid, in organisaties, in gezinnen, ...

- Wie bepaalt dit?
  - Volwassenen?
  - Personen uit de middenklasse?
  - Personen zonder migratieachtergrond?
  - ...
- Vrije tijd als vrijplaats: de tijd en ruimte om die dingen te doen die je graag wil doen
  - Kan in conflict komen met een instrumentele visie op vrije tijd
- Betekent vrije tijd voor alle groepen jongeren wel hetzelfde, bv. jongeren uit het BSO? (Bron: Van Elsen et al. (under review). Socioeconomic and sociocultural differences in young people's leisure motivations.)

Tot slot ...

Wat heeft jou aan het denken gezet?

Meer weten?

- Susan.Lagaert@UGent.be
- Lieve.Bradt@UGent.be
- Twitter: @JOPonderzoek
- <http://www.jeugdonderzoeksplatform.be>